

2. Серган В.Г. Підвищення професійної компетентності педагогів. Методично – науковий журнал «Завучу все для роботи» №1-2 2011 рік, с. 32-41.

3. Гаценко Л. Система роботи з обдарованими школярами. Всеукраїнська газета для заступників директорів навчального закладу «Завуч» №25 2011 рік.

ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ БАКАЛАВРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ГЕОГРАФІЯ» У ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

*В.В. Машикіна, О.І. Сінна
м. Харків, Україна*

Виробнича практика відноситься до однієї з найважливіших форм професійної підготовки майбутніх географів у період навчання у вищому навчальному закладі. Вона дає змогу студентам реалізувати на практиці ті теоретичні знання, які вони одержали за період навчання в університеті. В роботі географа зустрічається велика кількість моментів, які неможливо вивчити теоретично, їх можливо зрозуміти та навчитися виконувати тільки в процесі практичної діяльності. Крім того, у професійній діяльності географ найчастіше стає профільним фахівцем і працює у певній галузі науковим співробітником, картографом, ґрунтознавцем тощо.

Виробнича практика рівня бакалавра на кафедрі фізичної географії та картографії геолого-географічного відділення Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна проводиться для денного відділення – наприкінці 6 навчального семестру, для заочного відділення – у 9 навчальному семестрі. Терміни проходження практики визначаються щорічно згідно навчального плану підготовки бакалавра географії. Денне відділення – з кінця травня до початку липня, всього 5 тижнів, заочне відділення – протягом двох тижнів.

Мета виробничої практики – поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих студентами в процесі вивчення циклу дисциплін за роки навчання, відпрацювання набутих і здобуття нових вмінь і навичок за спеціальністю шляхом ознайомлення з виробничими, науковими та освітніми установами, організаціями, підприємствами географічної та картографічної галузей, безпосередньої роботи в них, а також збір матеріалу за темою науково-дослідної роботи.

Відповідно до мети, кафедра фізичної географії та картографії має багаторічний досвід організації практики таким чином, щоб після 3 курсу студенти отримали комплексне уявлення про сфери своєї професійної діяльності. Завдання, які постають перед студентами на початку практики: ознайомлення з виробничими, науковими та освітніми установами, організаціями, підприємствами географічної та картографічної галузей регіону проходження практики; здобуття нових вмінь і навичок за спеціальністю шляхом участі в роботі бази проходження практики під керівництвом спеціаліста даного напрямку; збір матеріалу для виконання індивідуального науково-дослідного завдання, зокрема в бібліотеках, архівах, фондах організацій та шляхом консультацій зі спеціалістами даного напрямку; ознайомлення з туристично-рекреаційним потенціалом міста (регіону), де проходить практика. Узагальнюючи, постає три обов'язкові блоки практики. Основним завданням є проходження практики безпосередньо в установі, що пов'язана з тематикою майбутньої кваліфікаційної роботи, збір необхідного матеріалу та консультування з фахівцями. За таким зразком організована виробнича практика в більшості вищих навчальних закладів України.

У досвіді кафедри фізичної географії та картографії привнесена також друга важлива складова – ознайомлення студентів з різними установами географічного профілю шляхом відвідування цих установ, організації відкритих лекцій фахівців, одно- або дводенного колективного стажування студентів у певній установі. За рахунок цього, під час виробничої практики студенти вдосконалюють такі вміння і навички: укладання картографічних творів у межах технологічного процесу на виробництві; освоєння сучасних технологій наукових

географічних досліджень та профільного виробництва, зокрема гідрометеорологічних, геоecологічних, топографо-геодезичних, туристичних, педагогічних, управлінських та інших.

Третьою важливою складовою практики визначається те, що під час практики студенти працюють в бібліотеках міста (регіону) практики, у бібліотеках, архівах, фондах баз проходження практики, що забезпечує можливість виконання індивідуального науково-дослідного завдання та формування огляду інформаційних джерел за темою науково-дослідної роботи.

Найбільший досвід організації виробничої практик кафедра має у містах Києві, де зосереджена більшість українських провідних установ географічного профілю, та Харкові – в основному з причини того, що велика частка досліджень студентів пов'язана з регіоном, де вони проживають і навчаються. Відповідно, базами проходження виробничої практики є сучасні науково-дослідні, освітні, виробничі установи (організації, підприємства), зокрема: у місті Києві – Інститут географії НАН України, Український науково-дослідний гідрометеорологічний інститут, Інститут педагогіки НАПН України, ДНВП «Картографія»; у місті Харкові та Харківській області – Харківська обласна станція юних туристів, районні відділи земельних ресурсів, ДП «Східгеоінформ», Український науково-дослідний інститут екологічних проблем, ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського» НААН України, Східний філіал ТОВ «ГІСІНФО» та інші.

Відповідно, практика включає такі конкретизовані завдання.

У місті Києві:

Участь у виконанні науково-дослідних робіт у відділах Інституту географії НАН України, Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту, Інституту педагогіки НАПН України, розробці карт і атласів у ДНВП "Картографія".

Вивчення і аналіз літератури за темою науково-дослідної роботи студента у Національній бібліотеці України імені В.І.Вернадського НАН України, Київській державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В.О. Сухомлинського, бібліотеках Інституту географії НАН України, Київського національного університету імені Т. Шевченка та ін.

1) Ознайомлення з діяльністю Укргідрометцентру, Науково-дослідного інституту геодезії та картографії, Укргеодезкартографії, ПрАТ "Інститут передових технологій", Асоціації вчителів географії України, Головної астрономічної обсерваторії НАН України, закладів вищої та середньої освіти м. Києва тощо.

2) Ознайомлення з туристично-рекреаційним потенціалом міста Києва; культурна програма: відвідування музеїв, театрів, виставкових центрів тощо.

У місті Харкові:

1) Участь у виконанні науково-дослідних робіт на базі проходження практики згідно укладеного договору.

2) Вивчення і аналіз літератури за темою науково-дослідної роботи студента у Центральній науковій бібліотеці Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Харківській державній науковій бібліотеці імені В. Г. Короленка та ін.

3) Ознайомлення з діяльністю виробничих, наукових та освітніх установ, організацій, підприємств географічної та картографічної галузей міста Харкова (Харківської області).

4) Ознайомлення з туристично-рекреаційним потенціалом міста Харкова (Харківської області); культурна програма: відвідування музеїв, театрів тощо.

Загалом, визначальною умовою обрання установи для проходження практики є те, що її галузева спеціалізація повинна відповідати тематиці науково-дослідної роботи студента. Тобто по суті, студенти можуть самостійно, за погодженням з керівництвом вищого навчального закладу і, перш за все, узгоджено з науковим керівником, обирати базу проходження практики (за умови забезпечення цією базою виконання програми практики та укладання відповідної угоди). Привнесення до змісту практики завдання щодо ознайомлення з туристично-рекреаційним потенціалом міста і регіону, де проходить практика, пов'язано з тим, що кафедра фізичної географії та картографії визначає

загальнокультурну, туристичну, краєзнавчу обізнаність студента важливою складовою його підготовки як сучасного, кваліфікованого фахівця-географа.

Традиційно, розподілене керівництво різними змістовними частинами практики здійснює три особи. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням здійснює навчально-методичний керівник від кафедри фізичної географії та картографії, як правило це завідувач кафедри. Координація і контроль виконання індивідуального науково-дослідного завдання та огляду літератури за темою науково-дослідної роботи здійснюється науковими керівниками студентів. Виконання завдань безпосередньо на базі проходження практики координує та контролює керівник – фахівець даної галузі, призначений керівництвом установи зі складу працівників.

Керівники від баз практики своїм наказом можуть зараховувати студентів на конкретні робочі місця (посади), а за відсутності робочих місць – дублерами працівників, а також призначають керівників практики від установи. За наявності вакантних місць студенти можуть бути зараховані на штатні посади лише у випадку, якщо робота на них відповідає вимогам програми практики. При цьому не менше п'ятдесяти відсотків часу відводиться на загально-професійну підготовку за програмою практики.

До проведення практики залучаються фахівці географічної та картографічної галузей, у тому числі під час відвідування установ, підприємств та організацій тощо.

Індивідуальне науково-дослідне завдання виконується за індивідуальною темою науково-дослідної роботи студента, затвердженої на засіданні кафедри, самостійно студентом за консультацією наукового керівника, і входить до звіту з виробничої практики. У залежності від тематики науково-дослідної роботи студента, текстова частина супроводжується відповідними ілюстраціями (картами, схемами тощо).

Підведення підсумків практики відбувається після надання студентом усіх форм звітності, передбачених програмою практики, та захисту практики. Оцінка за практику розраховується на основі оцінювання виконання студентом всіх завдань практики, окремі завдання оцінюються винятково науковим керівником і керівником від бази практики. На захист, який проводиться в останній тиждень практики, кожен студент представляє: щоденник практики, оформлений відповідно до вимог; звіт з виробничої практики, у тому числі: виконання індивідуального науково-дослідного завдання; огляд літератури з теми науково-дослідної роботи студента.

Отже, виробнича практика студентів кафедри фізичної географії та картографії рівня бакалавр організована таким чином, що студенти набувають виробничих навичок, необхідних для майбутніх фахівців- географів, вчаться проводити самостійні наукові дослідження, збирають у профільній організації матеріал за темою майбутньої кваліфікаційної роботи бакалавра, отримують консультації фахівців. Головним результатом є те, що студенти мають можливість зрозуміти, ким саме вони можуть і хочуть працювати, які знання та навички вже мають, а які необхідно вдосконалювати у майбутньому.

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРАКТИЦІ РОБОТИ АГРАРНОГО КОЛЕДЖУ

М.М. Миколайчук
Україна

Постановка проблеми. В умовах модернізації державної системи освіти все більшого розповсюдження набуває орієнтація на інноваційний тип освіти. Сучасні освітні системи зацікавлені в педагогах, які орієнтовані на активну участь в інноваційній діяльності й творчих проектах, розробку й впровадження нових освітніх програм і педагогічних технологій. Сформувати особистість студента відповідно до вимог сучасності зможе спрямований на самоосвіту і саморозвиток педагога. Інноваційна діяльність педагога залежить від рівня його готовності до нестандартної діяльності, використання методик науково-дослідної роботи[2].